

Nr 476.

Av herrar **Hansson** i Trollhättan m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 210, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 210 angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar förekommer under punkt nr 47 framställning om försäljning av $\frac{1}{2}$ mantal nr 4 Storegården i Vänersnäs socken, Skaraborgs län.

Efter en redogörelse över egendomens läge, beskaffenhet, areal m. m. jämte uppskattningsnämndens, kronojordssakkunnigas m. fl. yttranden, upptager propositionen till granskning de ansökningar till förvärv av egendomen, som inkommit, innefattande dels huvudgården och dels ett skifte benämnt Ängshagen.

Beträffande Ängshagsskiftet ha anmält sig två köpare, Karl August Engström och O. J. Krumlinde.

Av handlingarna framgår, att Engström anhållit att utan auktion få inköpa Ängshagsskiftet åberopande att detta skifte innehafts av hans fader i 40 år. Han anhåller alltså nu om hembuds rätt, och att egendomen må till honom försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egna hemslägenheter. Men såväl domänintendenten som länsstyrelsen avstyrka Engströms ansökan, vi citera propositionen, »på grund av Engströms personliga egenskaper, samt enär han av domstol dömts till vräkning från sin förutvarande bostad».

Däremot tillstyrka myndigheterna, vilket också föreslagits i propositionen, att lägenheten måtte försäljas till Krumlinde, och föreslås hembuds rätt för densamme.

Nu förhåller det sig så med denna sak, att den vräkningsdom, som åsyftas, icke utfärdades mot den Engström, som ingivit ansökan om förvärv av Ängshagen. Det är däremot hans fader, som varit utsatt för denna vräkningsdom. Men även uppgiften om vräkningen är oriktig, emedan Engström den äldre frikänts av såväl hovrätten som högsta domstolen.

Då en medborgares anseende genom dylikt omnämnande på detta sätt drages ned i en offentlig handling, anse vi, att det är nödvändigt meddela detaljerna i denna tråkiga historia, som på sin tid väckte stor uppmärksamhet. Får man döma efter tidningarnas redogörelser för saken var vräkningen arrangerad för att sätta ensittarlagen ur tillämpning. Vi närsluta referat ur tidningen Skaraborgaren (Bilaga nr 1).

Utgången av rättegången belyses av en artikel i samma tidning, däri meddelas Engströms frikännande (Bilaga nr 2).

Domen är också upphävd. Fiskare Engström har genom ingripande från behjärtade personer fått upprättelse, men allt detta synes, underligt nog, hava undgått dem, som hava att i första hand utreda så grannliga ärenden som meddelande av uppgift angående de jordsökandes vandel.

Beträffande Engströms — sonens — personliga kvalifikationer som jordbrukare, så äro dessa goda, och bifoga vi för styrkande härav intyg (Bilaga nr 3—4).

Angående Krumlindes lämplighet härvidlag bifogas även ett uttalande (Bilaga nr 5).

Av det här framförda synes framgå, att departementschefen i denna sak byggt sin framställning till riksdagen på oriktiga uppgifter av de utredande myndigheterna, på vilka alltså ansvaret härvid måste återfalla.

Angående huvudgården, Hallby nr 4 Storegården, arrenderas den sedan 7 år tillbaka av en mycket duktig och arbetsam man, Anders Olsson. Hans duglighet som jordbrukare är känd i orten och i propositionen framhålls även, att Olsson förordas, på grund av god skötsel av egendomen, till erhållande av optionsrätt vid eventuellt förnyad utarrendering av gården.

Angående hans vandel äro vi i tillfälle att närsluta intyg därom av kyrkoherden i församlingen (Bilaga nr 6).

År 1921, innan Olsson tillträdde, utgjorde arrendeavgälden 570 kronor per år, men Olsson har betalat 1,130 kronor och oavbrutet arbetat på jordens förbättring under sin arrendetid.

Olsson ansåg sig dock icke inneha ekonomisk möjlighet att inköpa gården utan anhöll, att egendomen måtte upplätas till honom med åborätt eller, om detta ej kunde bifallas, att egendomen måtte säljas till honom att betalas på sätt liknande det, som tillämpades vid återbetalning av erhållet egnahemslån.

Domänstyrelsen yttrar, att Olsson ej nedlagt några avsevärda kostnader å egendomen, vilket är förklarligt vid betraktande av osäkerheten beträffande framtida brukningsmöjligheter för Olssons del, då ingenting hittills har varit bestämt angående egendomens försäljning eller arrendeupplåtelse.

Boningshuset lär vara omkring 150 år gammalt. Byggnaderna voro 1916 brandförsäkrade till 9,050 kronor, vilken summa senare stegrats till 33,730 kronor för att nu utgöra 14,500 kronor.

Inte nog med att åborätt förvägras Olsson, utan han uteslutes även från hembuds rätt, ställes alltså vid auktionen lika med vilken spekulant som helst, som i för jordbruket ovidkommande syften in finner sig för att inköpa den gård, som han dock betraktat som tryggande för sin familjs förvärvsmöjlighet i framtiden.

Det synes oss motionärer därför, som om man här beträffande åborätten ville tillämpa en alltför hårdragen, mot lagens anda stridande tolkning. Uppskattningsmännen ha dock, i händelse åborätt tillämpas, fastställt avgäldstid och avgäld.

Enligt vår mening bör åborätt givas åt arrendatorn, men skulle detta ej kunna beviljas må egendomen försäljas under tillämpning av de fördelaktigaste betalningsbestämmelser, som kunna ifrågakomma, och med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn, Anders Olsson.

På grund av vad vi sålunda anført, få vi alltså hemställa, att riksdagen måtte besluta

att, sedan kronoegendom $\frac{1}{2}$ mantal Hallby nr 4 Storegården i Vänersnäs socken av Skaraborgs län blivit genom lantmäteriförrättning uppdelad i lotter i anslutning till vad domänstyrelsen förordat,

dels det område om 3.302 hektar av Ängshagsskiftet, som å dåvarande lantmäteriauskultanten Lindes år 1918 upprättade karta över egendomen omfattar ägofigurerna nr 135, 137—148 och 150—158, må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för arbetaren Karl Engström från Tegen, Margreteberg,

dels ock egendomen i övrigt med undantag jämväl av förut försålda delen av Ängshagsskiftet må till nuvarande arrendatorn Anders Olsson upplåtas *under åborätt*

eller om icke detta kan beviljas egendomen må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för nuvarande arrendator Anders Olsson.

Stockholm den 28 mars 1928.

Anders Hansson,
Trollhättan.

Carl Wahlstedt.

Helge Bäcklund.

Bilaga nr 1.

Referat ur tidningen »Skaraborgaren» den 8/12 1926.

70-årig fiskare avhyses från det hem han själv byggt för 25 år sedan.

Huru ensittarlagen sättes ur funktion genom juristeriet.

Vid sammanträde inför Åse, Viste, Barne och Laske häradsrätt i Vara den 22 november 1926 fälldes utslag i mål mellan fiskaren August Engström, Margreteberg, Vänersnäs socken, Skaraborgs län, svarande, och ryttmästaren G. Skiöldebrand, Skövde, kärande. Utslaget går i korthet ut på, att Engström skall nästa 14 mars avträda den jord, han innehaft sedan år 1900 samt erlägga kr. 185.50 i förfallna arrendeavgifter; käranden dömdes ersätta sina försummelse i arrendekontraktets uppfyllande med 10 kronor.

I all sin enkelhet ödelägger detta utslag ett helt livs arbete och strävan under stora försakelser för att skapa ett eget hem. Men det innebär också, att ensittarlagen genom en påpasslig jurists ingripande kan bli fullkomligt verkningslös.

Målets förhistoria.

Aug. Engström, som i år fyller 70 år, är född å Margretebergs gård i Vänersnäs nära sjön Dettern. Hans fader arbetade å gården och bodde helt nära, där Engström nu har sin stuga. En av Engströms huvudnäringar har varit fiske. Men dessutom har han vid behov av arbetskraft stått till förfogande vid gården samt bedrivit något lantbruk.

År 1911 erhöll Engström av dåvarande ägaren till Margreteberg tillåtelse att arrendera en liten bergknalle och ett stycke delvis odlad jord uppgående till ett tunnland. På hälleberget hade Engström redan 1900 byggt en stuga och uppfört en ladugård. I arrendet ingick också rätt för E. att göra sig nytta av vasstakten i tvenne vikar vid sjön Dettern samt rätten att idka fiske.

Ägaren var enligt Engströms eget vittnesbörd en synnerligen human man, och han erhöll därför det hela för ett arrende av 30 kr. årligen, vilket »skulle erläggas sålunda, att Engström var skyldig till fastighetsägarens hushåll lämna fisk efter ett pris av 50 öre pr kg. för gädda, sik och gös samt 1 kr. pr kg. för lax och ål.»

Att inga besvärligheter varit rådande mellan denne ägare och arrendatorn torde framgå därav, att inga som helst kvitton å arrendet varken givits eller tagits dem emellan, utan Engström berättar, att när det varit riklig fångst, så bar han upp till gården mest allt han fiskat, och där räknade man och vägde och E. hade aldrig märkt, att han förlorat något. Denna tid hade han alltid haft tillgodohavande hos husbonden. Förhållandena voro med ett ord patriarkaliska. Och E. talar med rörelse om den hjälp, han fick, under svåra tider. Förutom allt annat, han fått pröva på i livet, har nämligen hans hustru och två fullväxta döttrar avlidit i lung-sot. Och utan patrons hjälp hade det allt varit svårt, säger Engström.

Nya ägare, nya seder.

Emellertid började gården byta ägare. Efter hand upptäcktes också, att de vikar, han arrenderat, icke med visshet tillhörde Margreteberg, utan en arrendator till en kronogård i socknen reste anspråk på dem. Vem, som är rätte ägare till dessa vikar, är ännu ouppklarat. Denna upptäckt blev ödesdiger för Engström. Kronoarrendatorn släppte nämligen sina kreatur i vikarna och delade vasstakten. Därigenom försvårades Engströms kreatursskötsel. Under sin krafts dagar, när han ensam hade vikarna, kunde han hava tre och fyra kor, men sedan dels gikten blev för svår och kronoarrendatorns kor ödelagt hans betesmarker, måste han sälja sina kreatur och gick sålunda miste om denna betydande inkomstkälla. Man kan mycket väl förstå, att Engström under sådana förhållanden ansåg, att vad i kontraktet angivits högst väsentligt minskat i värde i synnerhet som vikarna voro det mest betydelsefulla av allt, han hade på arrende.

Detta torde också ha varit nuvarande ägarens, ryttmästare Skiöldebrand, uppfattning. Han har nämligen alltid enligt Engströms uppgift uttalat, att han inte önskade taga emot penningar utan ville endast vid vissa tillfällen ha fisk. Föregående ägare togo däremot ofta emot penningar för arrendet, när fisket var mindre givande, Beträffande fiskleveransen har ryttmästaren inte heller varit påstridig. Herr Skiöldebrand, som själv är intresserad fiskare, har alltid yttrat att fisket vill han helst sköta själv, och att det endast var, när han var förhindrad av sin tjänst, som han önskade, att Engström skulle leverera. Emellertid har det haft sina sidor att uppfylla ryttmästarens rekvisitioner. De ha ofta kommit på tider, då fisket varit mycket litet givande. Och när det som bekant inte står i mänsklig makt att kommandera fisken till noten så har det ofta varit platt omöjligt att uppfylla ryttmästarens önskan att t. ex. inom en eller två dagar erhålla önskad kvantitet. Detta så mycket mer som Engström på grund av sin ålder inte kunnat som förr ge sig ut i vad väder som helst. Att Engström trots dessa obestridliga svårigheter bjudit till framgår dock av rättegångsprotokollet. Under år 1922 levererade sålunda Engström för kr. 7.39, 1923 kr. 11.95, 1924 kr. 6.73, 1925 kr. 2.75. Att summan 1925 blev så liten beror måhända därpå, att Engström måste köpa ett större parti fisk och skicka till Skövde, men tyvärr var varan skämd, när den kom fram, och sändes därför tillbaka. Utan överdrift torde det därför kunna sägas, att det aldrig varit ägarens mening att på grund av att Engström icke kunnat leverera full kvantitet fisk jaga bort honom från hans innehavda jord, om icke särskilda händelser inträffat, till vilka Engström måste anses vara fullkomligt oskyldig. Och Engström har säkerligen aldrig ägnat en tanke åt, att han skulle stå i något gäldenärsförhållande till ägaren. Man kan därför mycket väl förstå, att Engström fann varje krav på kontant utlägg för arrendet orimligt, isynnerhet sedan han förlorat de för hans utkomst så värdefulla vikarna.

När ensittarlagen skulle tillämpas blev det fart i rådman Eldh.

När ensittarlagen hade trätt i kraft började Engström genast göra förberedelser för att friköpa sin tomplats. Vikarna hade han då redan övergivit, men det tunnland jord, som omgav hans stuga, ville han däremot friköpa för att äntligen, om också i slutet av sitt liv, få erfara, vad det vill säga att stå på egen grund. Detta hade han så mycket större anledningar att göra, som han själv odlat större delen av jorden och i hög grad

förbättrat återstoden. På den klippan, han byggt sin lilla stuga, har han också burit upp jord, så att han numera har möjlighet att få en liten trädgård. För en ärelysten advokat och en ung jurist, som samlar tingsmeriter, är detta givetvis endast ovidkommande sentimentalitet, men för den det gäller, ställer sig saken annorlunda.

Alltnog. Vederbörande lantmätare var förordnad, och en synenämnd hade samlats hos Engström för att göra förberedelser för ensittarlagens tillämpning. Men mitt under nämndens arbete uppenbarade sig herr rådmannen Robert Eldh i Lidköping på ryttmästare Skiöldebrands uppdrag och förklarade, att förrättningen skulle avbrytas, emedan kontraktsbrott från Engströms sida förelåg. De tillstädeskomna voro också nog beskedliga att på herr rådmannens myndiga befallning tyst och snällt avlägsna sig.

Rådmannen presenterade omedelbart ett krav, som givetvis måste ha varit avsett att icke godtagas, för att man skulle bli i tillfälle att göra domstolssak av det. Och Engström, i sitt enfaldiga förlitande på att en fattig fiskare även har möjlighet att vinna rätt inför domstol, var nog oförsiktig att inte omedelbart gå in på det krav, som den celebra advokaten i sitt sublimes juridiska förstånd lyckats konstruera. Men hade Engström endast anat, vilka konsekvenser det medförde att inte genast, på vad sätt som helst, skaffa fram kr. 186.20, så hade han nog inte hängivit sig åt några vackra drömmar om att han levde i ett land, där rättvisan var suverän.

Hur rådmän Eldh får upp summan till kr. 186.20

Om en vanlig människa och icke en advokat skulle värdera de brister, som Engström formellt sett gjort sig skyldig till enligt kontraktets bestämmelser, så torde man ha fått se ungefär följande beräkning. Engström har betalt fullt utom de fyra sista åren. Följaktligen skulle han, om han njutit sina i kontraktet angivna förmåner, ha varit skyldig 120 kr. jämte ränta efter 5 procent eller tillhoppa 129 kr. Men därifrån borde ju räknas kr. 28.82, som utgör värdet av levererad fisk. Dessutom är Engström tillerkänd 10 kr. i ersättning för ägarens uteblivna i natura skyldigheter. Engströms verkliga skuld borde sålunda ha varit kr. 91.18. Men därtill måste man taga i betraktande, att Engström anser sig ha gjort förluster genom att vikarna tagits ifrån honom. Om dessa förluster värderas till allenast 5 kr. pr år skulle Engströms verkliga gäld till ägaren vara kr. 71.18.

Men huru fick nu herr rådmannen summan till kr. 186.20. Det är säkrast att låta honom själv tala. Sålunda talar han till rättegångsprotokollet:

»Enligt kontraktet är Engström skyldig att årligen lämna fisk till ett sammanlagt pris av 30 kr., varvid priset för viss fisk bestämts till 50 öre pr kg. och för annan till 1 kr. pr kg. Gensnittspriset blir alltså 75 öre varvid Engström haft att avlämna tillhoppa 40 kg. fisk. Under åren 1922 till 1926 har emellertid fiskhandlare vid köp av fiskare betalt följande priser: för gädda 1 kr. pr kg., för gös 1.30 à 1.50 pr kg. (vintertid upptill 2 kr.), för ål 1.50 för större, 1 kr. för mindre pr kg. och för lax 3.50 à 4 kr. pr kg. Detta gör ett medelpris av ca 1.85 för kg. Utgår man nu ifrån att den fisk, Engström varit skyldig att årligen leverera, haft ett medelpris av minst 1 kr. 75 öre pr kg. skulle Engström vara ersättningskyldig med nedannämnda belopp:

År 1922	för	27.25	kg.	med	kr.	47.68
» 1923	»	17.1	»	»	»	29.93
» 1924	»	27.55	»	»	»	48.21
» 1925	»	34.5	»	»	»	60.38

Summa kronor 186.20.

En häradsrätt, som kunnat godtaga en sådan kalkyl, kan inte gärna berömma sig av vare sig juridiskt eller matematiskt förstånd. Vad först angår hr rådmannens alldeles nya grunder för beräkning av medelpris så brukar ju detta enligt aritmetikens lagar endast låta sig beräknas, om man har bestämd kvantitet av i detta fall varje fisksort. Men fisken går som bekant icke i noten efter aritmetikens lagar, vadan herr Eldhs medelprisberäkning endast utmanar löjet. Men det verkar absurd, när hr rådmannen förutsätter, att det fångas lax i lika stora kvantiteter som gädda och abborre i dessa fiskevatten.

Men vidare står det ju tydligt i kontraktet, att det årliga värdet av den levererade fisken skall vara 30 kr. Kvantitetens storlek är ju helt beroende av det pris, Engström får beräkna vid leveransen. Att priset i kontraktet blivit satt så lågt som 0.50 å 1 kr. pr kg. är endast till Engströms nackdel. Men får han beräkna ett pris av 1.75, så borde ju till och med rådmann Eldh förstå, att den lämnade kvantiteten blir mindre. Men under alla omständigheter skall värdet av den levererade fisken enligt kontraktet icke överstiga 30 kr. årligen.

Dock kommer kalkylen i sin rätta belysning, om man närmare granskar beräkningsgrunderna. Låt oss taga år 1923. Detta år skulle Engström vara skyldig att ersätta 17.1 kg. efter kr. 1.75 pr kg. med kr. 29.93. Han har sålunda lämnat 22.9 kg., men vid beräkandet av värdet därå har herr rådmannen aktat sig för att fasthålla vid priset av kr. 1.75 pr kg. utan i stället har han prissatt den levererade fisken till 51 öre pr kg. — ett pris som ingenstädes annars uppgives och troligen framkommer efter en ännu mera sinnrik medelprisberäkningsmetod. Men om Engström fått beräkna kr. 1.75 pr kg. så hade han detta år fått ett tillgodohavande å kr. 10.08 eftersom 22.9 gånger kr. 1.75 gör kr. 40.08. Och enligt advokatens beräkningsgrunder har Engström levererat under år 1922 till 1926 tillhoppa 53.6 kg. fisk, och med ett pris av kr. 1.75 pr kg. blir detta en summa å kr. 93.80, vadan Engströms skuld uppgår till allenast kr. 26.20 med bortseende från den efter detta betraktelsesätt betydelselösa räntan.

Här måste man sålunda konstatera, att hr Eldhs kalkyl rätt läst ger vid handen, att Engströms skuld är synnerligen problematisk. Men likväl sväljas dessa juridiska spetsfyndigheter av en tolvmannanämnd och en höglärd jurist, vilken vid tingssammanträdet, där utslaget föll, ansåg det vara med domar-ämbetets värdighet förenligt att i sällskap med sin stallbroder, rådmannen, göra sig lustig över en gammal utsliten man, som för en ojämn strid för att inte kastas på bar backe eller komma fattigvården till last efter ett strävsamt liv.

Att denna sak behöver komma till allmänhetens kännedom är icke blott för dess rent mänskliga sida, utan kanske fast mer för att varna alla, som ämna begagna sig av ensittarlagen. Deras antal torde kunna räknas i tusenden. Det ligger därför vikt uppå, att dessa äro försiktiga i sina förberedelser, så att inga dylika jurister kunna bringa deras planer om livet. Säkert är, att lagens motståndare komma att begagna alla medel att sabotera reformen.

Vad detta speciella fall beträffar, så är det endast att hoppas, att hovrätten, som får målet under omprövning, åtminstone skall undanröja avhysningsdomen. Ty att en gammal man på detta lumpna sätt skall jagas från sitt eget hem i uppenbar strid mot hela vår nyare jordlagstiftnings anda och bokstav borde vara uteslutet.

Referat ur tidningen "Skaraborgaren" den 14/9 1927.

Ryttm. Skiöldebrand förlorade i Högsta domstolen.

Rådman Eldhs advokatyr ånyo underkänd. Fiskaren A. Engström får behålla sin stuga.

Som Skaraborgarens läsare torde erinra sig lyckades ryttmästare Skiöldebrand, Skövde, år 1926 med hjälp av rådman Eldh, Lidköping, att efter en föga ärorik process få fiskaren Aug. Engström, Vänersnäs, dömd att vråkas från en stuga, som Engström byggt å mark, som han under femton år haft på arrende och som tillhör Margretebergs egendom. Den verkliga orsaken till att lagens arm utsträcktes mot Engström var, att han dristat begära inlösen av tomten enligt ensittarlagen, som icke behagade ryttm. och hans ivrige tillskyndare. För att förhindra lagens tillämpning togos förmenta försummelse från Engströms sida att uppfylla kontraktets föreskrifter till förevändning att inleda rättegång.

Häradsrätten i Vara slukade också med hull och hår rådman Eldhs vidunderliga kalkyler av Engströms skuld. Särskilt torde hr Eldhs beräkning av vissa fiskpriser ha varit synnerligen begärligt anrättade eftersom även denna kunde slinka med.

Göta hovrätt, till vilken Engström vädjade, gjorde emellertid om häradsrättens dom från början till slut och resolverade, att Engström ej förverkat nyttjanderätten och förty hade möjligheten att få ensittarlagen tillämpad ograverad och att vräkning den 14 mars 1927 ej skulle ske. Hovrättens dom var enhällig och klagan skulle ej få föras, emedan tvistesumman, omkring 60 kr., var för liten, enligt lagen om summa revisibilis.

Rådman Eldh, som synes besitta en äregirighet, som gransar till dödsförakt, gav sig emellertid ingen ro förrän han utnyttjat den sista möjligheten att få den 70-åriga Engström ut ur sin egen stuga och frånrövad sin sista möjlighet att försörja sig. Han vädjade nämligen till Högsta domstolen att upptaga ärendet till förnyad prövning, emedan man förmenade, att det skulle ha betydelse för avdömandet av dylika mål i framtiden. Det var givetvis mycket lockande att i sista stund kunna triumfera över motståndaren och dessutom skapa ett prejudikat till hjälp vid framtida bravader. Hr Eldh skulle ju helt enkelt kunnat bli expert på avhysning och helt säkert tillförsäkra sig ett lysande klientel. Vad betydde i jämförelse därmed, att det var ett helt livs arbete och försakelse som var priset!

Men hr Eldh spår, och Högsta domstolen rår. Den 11 sept. meddelade vår stockholmsredaktion följande:

Högsta domstolen har avslagit av ryttmästaren G. Skiöldebrand i Skövde gjord framställning om tillstånd att fullfölja talan mot Göta hovrätts beslut att med ändring av Åse, Viste, Barne och Laske häradsrätts utslag den 22 november 1926 ogilla hans yrkande att fiskaren August Engström i Tegen måtte förklaras ha förverkat sin arrenderätt till sin lägenhet under Skiöldebrands egendom Margreteberg i Vänersnäs socken. Hovrätten förklarade vidare, att Engströms avflyttning från lägenheten skulle anstå i avbidan på prövningen av hans lösningsanspråk å lägenheten. Häradsrätten hade förklarat arrendet förverkat.

Hovrätten förklarade att talan mot dess utslag ej finge fullföljas. Som skäl för sin ansökan har Skiöldebrand åberopat, att det för enhetlig lagtolkning vore av vikt att hans talan bleve prövad av Högsta domstolen. I följd av Högsta domstolens beslut skall hovrättens utslag stå fast.

Som synes är målet nu fullständigt utagerat. Det mest betydelsefulla i utslaget är, att Engström kan sitta i orubbat bo sina återstående år. Dessutom har det givetvis stor betydelse för andra, som ämna anlita inlösningsrätten enligt ensittarlagen, att icke ett hindrande prejudikat skapades.

Med hr Eldh, som led ett fullständigt nederlag, kan man likväl icke känna något medlidande. Man kan endast falla i en stilla undran, huru sådana personers sociala samvete är beskaffat, vilka på allvar kunna hänge sig åt ett så barockt företag som att mobilisera all upptänkbar juridisk arsenal för att slå ned en utsliten fattig man, som söker värja det visserligen enkla men dock egna hem, han med sådan möda skapat.

Avskrift.

Bilaga nr 3.

Att Karl Aug. Pontus Engström, från Margreteberg i Vänersnäs socken, vilken är född d. $13/5$ 97, varit anställd här vid lantbruket under ett år fr. den 1 nov. 1923 till d. $24/10$ 24, att han därunder iakttagit ett oklanderligt uppförande och utfört sina åligganden till min fulla belåtenhet intygas härmed.

Då Engström visat sig kunna med ordning och reda på egen hand utföra de flesta vid ett mindre lantbruk förekommande arbeten, kan han till det bästa rekommenderas.

Storegården, Lilleskog den $1/11$ 1927.

And. Olsson.

Rätt avskrivet intyga:

O. Johansson.

G. Westerberg.

Avskrift.

Bilaga nr 4.

Att arbetaren Karl Engström från Tegen Margreteberg här på orten gjort sig känd som en nykter och skötsam person samt att han har haft anställning vid lantbruk och är kunnig i alla vid ett lantbruk förekommande arbeten, intygas på begäran.

Grytet, Vänersnäs per Lilleskog $31/1$ 1928.

A. E. Bergstrand

kom. nämndens ordf. i Vänersnäs.

Rätt avskrivet intyga:

O. Johansson.

G. Westerberg.

Avskrift.

Bilaga nr 5.

Att målaren Olger Ivar Krumlinde från Fredriksberg, Hallby Storegård, född år 1864, på grund av sitt yrke, ålder samt övriga omständigheter ej kan anses såsom någon jordbrukare intygas på begäran.

Grytet, Vänersnäs per Lilleskog $^{23}/_1$ 1928.

A. E. Bergstrand

kommunalnämndens ordf. i Vänersnäs.

Rätt avskrivet intyga:

O. Johansson.

G. Westerberg.

Avskrift:

Bilaga nr 6.

Att arrendatorn Anders Joel Olsson, född $^{18}/_8$ 1889 i Ödsmåls församling av Göteborgs och Bohus län, i egenskap av arrendator å kronoegendomen Hallby Storegården inom nedanskrivna församling under sju år varit härstädes bosatt samt under denna tid skött sitt arrende oklanderligt, varder härmed intygat.

Beträffande bemålde A. J. Olssons person och vandel finnes ingenting att anmärka utan är det mig en glädje att till rekommendation härvidlag kunna giva honom de bästa vitsord.

Vänersnäs per Oreberg den $^{23}/_{11}$ 1927.

Sten Blomqvist.

Kyrkoherde.

Rätt avskrivet intyga:

O. Johansson.

G. Westerberg.
